

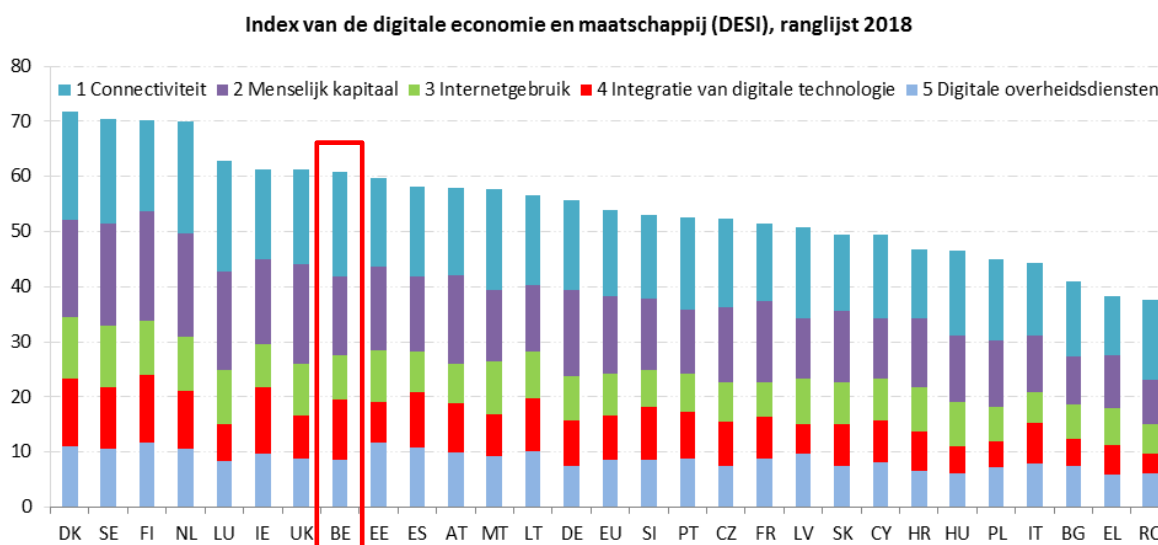
Index van de digitale economie en maatschappij (DESI)¹ 2018

Landverslag België

Het DESI-verslag geeft een overzicht van de vooruitgang die de lidstaten hebben geboekt inzake digitalisering. Het verslag omvat vijf hoofdstukken:

1 Connectiviteit	Vast breedband, mobiel breedband en prijzen
2 Menselijk kapitaal	Internetgebruik, digitale vaardigheden voor beginners en gevorderden
3 Internetgebruik	Gebruik van content, communicatie en online transacties
4 Integratie van digitale technologie	Digitalisering van bedrijven en elektronische handel
5 Digitale overheidsdiensten	E-overheid en e-gezondheid

De DESI van de voorgaande jaren is voor alle landen herberekend, rekening houdend met kleine wijzigingen in de keuze van indicatoren en correcties van de onderliggende indicatorgegevens. Daardoor is het mogelijk dat de scores en plaatsen van landen ten opzichte van de vorige publicatie enigszins verschillen. Zie de methodologische nota betreffende DESI voor meer informatie op <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

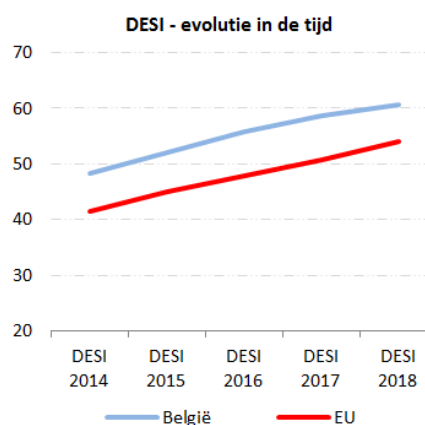
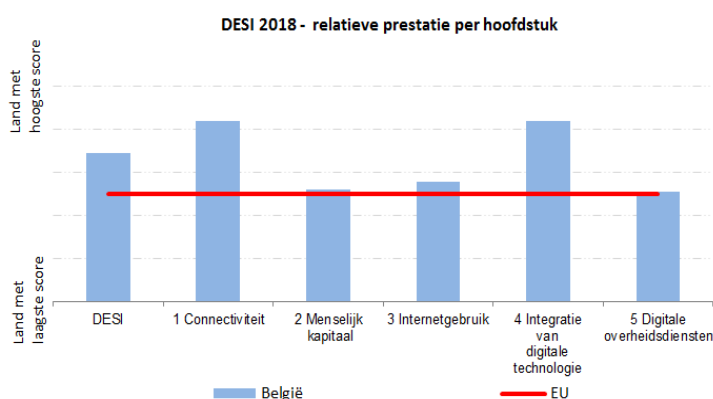
¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2018	8	60,7	64,0	54,0
DESI 2017	6	58,6	61,2	50,8

België staat in de DESI 2018 op de 8^e plaats op 28 EU-lidstaten. Hoewel zijn absolute prestaties op alle DESI-gebieden verbeterd zijn, is zijn ranking lichtjes gedaald in vergelijking met 2017, mede vanwege de goede resultaten van andere landen in zijn referentiegroep. De Belgische bevolking is goed aangesloten: de dekking en het gebruik van breedband (vast en mobiel) en de NGA-dekking liggen hoog. Daarnaast wordt vooruitgang geboekt met de invoering van NGA-netwerken. De meeste Belgische burgers zijn nu online en weten goed gebruik te maken van onlinediensten, met name winkelen, entertainment en toegang tot sociale netwerksites. Hun digitale vaardigheden zijn goed, maar verbeteren niet meer. Er zijn echter nog enkele lacunes. De belangrijkste uitdagingen van het land op het vlak van connectiviteit bestaan erin meer mensen ervan te overtuigen om gebruik te maken van mobiel breedband. Inzake menselijk kapitaal zijn er heel wat innovatieve projecten gelanceerd om digitale vaardigheden te stimuleren, maar het effect ervan is nog niet tot uiting gekomen in de statistieken. Een belangrijke uitdaging op dit gebied is meer Belgische jongeren te bewegen tot een loopbaan in digitale technologie en meer in het algemeen meer leerlingen warm te maken voor wetenschap, technologie en wiskunde (de zogeheten "STEM"-vakken). In de categorie integratie van digitale technologie door bedrijven, presteert België goed en er worden verschillende complementaire strategieën uitgevoerd om het Belgische bedrijfsleven verder te digitaliseren. Inzake digitale overheidsdiensten laat België een verdeeld beeld zien en was de vooruitgang ten opzichte van voorgaande jaren geringer.

De "Digital Belgium"-strategie² van 2015 bepaalt nog steeds de digitale lange termijn visie van het land. Daarnaast zijn er regionale strategieën zoals "Digital Wallonia"³.

België behoort tot de cluster van goed presterende landen⁴.

² <http://digitalbelgium.be/>

³ <https://www.digitalwallonia.be/>

⁴ Goed presterende landen zijn Denemarken, Zweden, Finland, Nederland, Luxemburg, Ierland, het Verenigd Koninkrijk, België en Estland.

1 Connectiviteit

1 Connectiviteit	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	Totale
DESI 2018	5	75,1	71,9	62,6
DESI 2017	4	72,7	67,9	58,5

	België				EU
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	waarde	plaats	waarde	plaats	waarde
1a1 Dekking vast breedband	100 % →	7	100 %	7	97 %
% huishoudens	2017		2016		2017
1a2 Gebruik vast breedband	81 % ↑	7	80 %	6	75 %
% huishoudens	2017		2016		2017
1b1 4G-dekking	97 % ↑	12	95 %	7	91 %
% huishoudens (gemiddelde van providers)	2017		2016		2017
1b2 Gebruik mobiel breedband	73 ↑	24	68	23	90
Abonnementen per 100 mensen	2017		2016		2017
1C1 Dekking snel breedband (NGA)	99 % →	2	99 %	2	80 %
% huishoudens met VDSL, FTTP of Docsis 3.0	2017		2016		2017
1c2 Gebruik snel breedband	67 % ↑	2	65 %	2	33 %
% woningen geabonneerd op > = 30Mbps	2017		2016		2017
1d1 Dekking supersnel breedband	97 %	3	n.b.		58 %
% huishoudens met FTTP of Docsis 3.0	2017				2017
1d2 Gebruik supersnel breedband	41,8 % ↑	3	29,6 %	4	15,4 %
% woningen geabonneerd op > = 100Mbps	2017		2016		2017
1E1 Prijsindex breedband	82 ↓	19	84	17	87
Score (0 tot 100)	2017		2016		2017

Met een totale connectiviteitsscore van 75,1 behoort België ook in 2018 tot de kopgroep, maar verliest het één plaats ten opzichte van 2017. België heeft een bijna totale dekking en de indicatoren voor vast breedband- en NGA-dekking blijven stabiel ten opzichte van een jaar eerder. Het gebruik van snel breedband- (30 Mbps en meer) en supersnel breedbandinternet (100 Mbps en meer) is gestegen tot respectievelijk 67 % en 41,83 %, wat België inzake gebruik van deze netwerken mee aan de top van de EU brengt. België doet het minder goed wat betreft mobiel breedband. Niettegenstaande de 4G-dekking tot 97 % is gestegen, blijft het gebruik van mobiel breedband met slechts 73 abonnementen per 100 inwoners tot de laagste in Europa behoren.

De connectiviteitsdoelstellingen van België zijn alle inwoners toegang tot internet van 30 Mbps en meer te verschaffen en snelheden van 1 Gbps voor de helft van alle huishoudens te bereiken.

Om die doelstellingen te bereiken wordt gebruikgemaakt van marktgebaseerde investeringen, ondersteund door een gunstig regelgevingsklimaat. Daarnaast bereidt de minister voor de Digitale Agenda een plan voor ter dekking van "witte zones" in Wallonië waarin onvoldoende vaste en mobiele connectiviteit is, in nauwe samenwerking met de federale, gewestelijke en gemeentelijke niveaus.

De geplande acties omvatten maatregelen om de kosten te drukken van de uitrol van breedband in het kader van de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2014/61/EU, om investeringen te stimuleren in gebieden waar nog geen infrastructuur is en de combinatie van verschillende toegangstechnologieën, met inbegrip van satellietverbindingen, en een aanscherping van de eisen inzake mobiel bereik in het kader van spectrumlicenties.

Voorts worden er momenteel nieuwe analyses van de groothandelsmarkten voor breedband en omroepdiensten (3a/2014, 3b/2014 en 18/2003) door de Belgische regulator BIPT uitgevoerd. Daarvan zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2018 kennisgeving aan de Europese Commissie worden gedaan. Het BIPT komt in zijn analyse na een nationale raadpleging tot de bevinding dat er aanzienlijke marktmacht (SMP — Significant Market Power) is, zowel van de historische koperdraad operator als van de kabelexploitanten, en stelt voor de toegang tot beide netwerken te blijven reguleren. De belangrijkste toegangsvragende partij in België doet momenteel een beroep op toegang via de kabel.

Voorts heeft de Vlaamse regering plannen aangekondigd om te investeren in FTTH en heeft zij aan de grote telecomoperatoren gevraagd hoe zij de ontwikkeling van hun infrastructuur zien met het oog op een toekomstbestendig netwerk voor de lange termijn. De haalbaarheidsbeoordeling van deze voorstellen is nog gaande en er is nog niets beslist over de toekomstige aanpak: samen investeren met de verschillende telecomoperatoren of zelfs met nutsbedrijven, of uitrol door de Vlaamse overheid zelf.

Samenvattend kan worden gesteld dat België het goed doet inzake zijn connectiviteitsdoelstellingen, in het bijzonder wat betreft de dekking en het gebruik van vast breedbandinternet. Verdere verbeteringen zijn mogelijk op het vlak van mobiele connectiviteit, waar meer concurrerende prijzen en inspanningen aan de vraagzijde het gebruik zouden kunnen aanzwengelen. Tot slot kan een gunstig klimaat voor investeringen in infrastructuurontwikkeling bijdragen tot een verbetering van het concurrentievermogen. Zo zouden de volledige tenuitvoerlegging en een consequente toepassing van de richtlijn betreffende de verlaging van de kosten voor breedband voor de nodige prikkels kunnen zorgen om te investeren in de uitrol van hogecapaciteitsnetwerken.

2 Menselijk kapitaal

2 Menselijk kapitaal	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2018	12	57,5	70,7	56,5
DESI 2017	11	57,3	69,4	54,6

	België				EU
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	waarde	plaats	Waarde	plaats	waarde
2a1 Internetgebruikers % bevolking	86 % ↑	9	84 %	9	81 %
	2017		2016		2017
2a2 Ten minste digitale basisvaardigheden % bevolking	61 % →	9	61 %	9	57 %
	2017		2016		2017
2b1 ICT-specialisten % totale werkgelegenheid	4,2 % →	6	4,2 %	7	3,7 %
	2016		2015		2016
2b2 Afgestudeerden in STEM-vakken⁵ Per 1000 personen (20-29 jaar)	13,3 ↓	23	14,0	23	19,1
	2015		2014		2015

Op het vlak van “Menselijk kapitaal” presteert België goed, maar is de vooruitgang traag. Een groot deel van de Belgen gebruikt regelmatig internet (86 %, minstens eenmaal per week). Dit is ruim boven het gemiddelde voor de Europese Unie. Desondanks kampt België met enkele lacunes op het vlak van digitale vaardigheden. Inzake digitale basisvaardigheden scoort België bovengemiddeld in de Europese Unie: 61 % van de bevolking in 2017, tegenover een EU-gemiddelde van 57%. Dit betekent echter dat een belangrijk deel van de bevolking niet over deze digitale basisvaardigheden beschikt. België heeft ook een tekort aan gekwalificeerde ICT-specialisten en is slechts 23^e in Europa wat betreft afgestudeerden in wetenschap, technologie en wiskunde (de “STEM”-vakken).

Hoewel België in het algemeen beschikt over goed gekwalificeerde arbeidskrachten met een hoge participatiegraad in het tertiair onderwijs, is het blijvend lage percentage STEM-afgestudeerden zorgbarend. Alle regio's werken aan plannen om de STEM- en digitale vaardigheden te ontwikkelen, zoals het project “École numérique” (2014-20) in Wallonië en het STEM-actieplan (2012-2020) in Vlaanderen. De tekorten op deze gebieden kunnen een ernstige belemmering vormen voor de groei en innovatie en voor bepaalde functies, die bijvoorbeeld digitale vaardigheden vereisen, is er reeds schaarste. Nu al is er een tekort aan gekwalificeerde ICT-deskundigen in alle drie de gewesten van België⁶. Het tekort aan ICT-specialisten moet dus absoluut worden aangepakt om de digitale transformatie van de Belgische economie te verwezenlijken.

⁵ In DESI 2018 zijn de meest recente gegevens gebruikt. Afhankelijk van de lidstaat kan het gaan om 2016 of 2015. Dit weerspiegelt zich in de DESI-ranglijst 2018. Eurostat heeft de historische gegevens geactualiseerd.

⁶ In februari 2018 waren ruim 11 600 vacatures voor ICT-deskundigen niet ingevuld. Bron: real-time on-line databank van de Europese Commissie, http://www.pocbigdata.eu/monitorICTonlinevacancies/general_info/

Het afgelopen jaar heeft de Belgische federale regering verschillende innovatieve initiatieven gelanceerd om digitale vaardigheden te stimuleren en het besef van de noodzaak om de beroepsbevolking om te scholen en bij te scholen te versterken. Tot de ondersteunde projecten behoort bijvoorbeeld een opleiding waarbij jongeren en werklozen leren programmeren en andere digitale vaardigheden verwerven. Vooraanstaande projecten zoals BeCentral⁷, een digitale onderwijs- en transformatiehub in Brussel, of Molengeek⁸, een technologie-incubator en programmeerschool, kunnen als beste praktijk op internationaal niveau worden bestempeld.

Uitgelicht project 2018: Digital Belgium Skills Fund

Om jongvolwassenen basisvaardigheden inzake programmeren en internetveiligheid bij te brengen, heeft de Belgische minister voor de Digitale Agenda 18 miljoen euro uitgetrokken over een periode van drie jaar voor opleidingsprojecten op het gebied van digitale vaardigheden. Via het Digital Belgium Skills Fund worden digitale opleidingen gefinancierd voor personen jonger dan 30 jaar, waarbij voorrang wordt gegeven aan kwetsbare groepen. De geselecteerde projecten komen in aanmerking voor financiële steun van 50 000 tot 500 000 euro. De eerste projecten, met de focus op coderen en verwante digitale vaardigheden, zijn van start gegaan in 2017 en hebben reeds de eerste resultaten opgeleverd. BeCode⁹ bijvoorbeeld, een gratis programmeerschool in de BeCentral digitale hub in het Brusselse Centraal Station, is gericht op jongeren die niet naar school gaan en geen werk hebben, om ze te helpen de nodige vaardigheden te verwerven om inzetbaar te worden.

---

⁷ <https://www.becentral.org/>

⁸ <https://molengeek.com/>

⁹ <https://www.becode.org/>

3 Internetgebruik

3 Internetgebruik	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2018	13	53,3	63,4	50,5
DESI 2017	11	51,9	60,5	47,5

	België				EU
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	waarde	plaats	waarde	plaats	waarde
3a1 Nieuws % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	64 % ↓	26	65 %	24	72 %
3a2 Muziek, films en spelletjes % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	72 %	23	72 %	23	78 %
3a3 Video on Demand % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	12 %	17	12 %	17	21 %
3b1 Videogesprekken % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	46 % ↑	20	44 %	16	46 %
3b2 Sociale netwerken % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	82 % ↑	3	80 %	3	65 %
3c1 Bankieren % bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	76 % ↑	7	75 %	7	61 %
3c2 Winkelen % bevolking dat in de afgelopen 12 maanden internet heeft gebruikt	67 % ↑	11	65 %	12	68 %

In de categorie gebruik van internetdiensten zit België met een 13e plaats op 28 EU-lidstaten in de middelmaat. Zoals hierboven vermeld, zijn de meeste Belgen (86 %) nu online. Veruit de meest populaire online activiteit in België is actief zijn op sociale netwerken (82 %); online bankieren (76 %), downloaden van muziek, video's en spellen (72 %), winkelen (67 %) en lezen van online nieuws (64 %) zijn eveneens activiteiten die door een meerderheid van de internet gebruikers worden gedaan.

4 Integratie van digitale technologie

4 Integratie van digitale technologie	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2018	5	54,6	47,0	40,1
DESI 2017	5	52,4	44,0	36,7

	DESI 2018		België		DESI 2017		EU
	waarde		plaats	waarde	plaats	DESI 2018 waarde	
4a1 Delen van elektronische informatie % van de ondernemingen	54 %	↑	1	50 %	1	34 %	
	2017			2015		2017	
4a2 RFID % van de ondernemingen	6,7 %	↑	4	5,5 %	8	4,2 %	
	2017			2014		2017	
4a3 Sociale media % van de ondernemingen	24 %	↑	10	22 %	10	21 %	
	2017			2016		2017	
4a4 Elektronische facturen % van de ondernemingen	18,3 %	↑	14	15,5 %	14	n.b.	
	2017			2016		2017	
4a5 Cloud % van de ondernemingen	n.b.			20,3 %	7	n.b.	
	2017			2016		2017	
4b1 Verkoop via internet door kmo's % van de kmo's	23,3 %	↑	5	23,0 %	6	17,2 %	
	2017			2016		2017	
4b2 Omzet elektronische handel % van de omzet van de kmo's	15,4 %	↓	3	19,6 %	3	10,3 %	
	2017			2016		2017	
4b3 Verkoop over grenzen heen via internet % van de kmo's	12,0 %	↓	5	13,1 %	2	8,4 %	
	2017			2015		2017	

Op het vlak van de integratie van digitale technologie presteert België over het algemeen goed, behalve wat betreft de omzet in de elektronische handel en de online verkoop door kmo's over de grenzen heen, waar geen vooruitgang is geboekt.

Stimulansen voor de invoering van digitale technologieën in combinatie met een beroepsbevolking die overwegend kan met deze technologieën, zouden de productiviteitsgroei verder kunnen ondersteunen. Vanwege dit potentieel is de digitalisering van de ondernemingen en de industrie een prioriteit op de agenda van het federale niveau en alle drie de Belgische gewesten.

Er zijn verschillende complementaire digitale beleidstrategieën voor het bedrijfsleven in België: Digital Belgium op federaal niveau, Industrie 4.0¹⁰ en Made Different¹¹ in Vlaanderen, Plan Marshall/Digital Wallonia¹² in het zuiden van het land en digital.brussels¹³ voor het

¹⁰ <https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering/industrie-40>

¹¹ <http://www.madedifferent.be/>

¹² <http://planmarshall.wallonie.be/>

¹³ <http://cirb.brussels/fr/quoi-de-neuf/actualites/digital-brussels-une-nouvelle-strategie-numerique-unifiee-pour-la-region-bruxelloise>

hoofdstedelijk gewest. “Industrie 4.0” is in 2017 van start gegaan en focust op het stroomlijnen van bestaande O&I-acties in Vlaanderen en het inhaken op internationale netwerken. Met Made Different¹⁴ willen de Vlaamse Regering, de technologiefederatie Agoria en haar collectief onderzoekscentrum Sirris de Vlaamse maakindustrie versterken en wereldleider maken.

---

¹⁴ <http://www.madedifferent.be/>

5 Digitale overheidsdiensten

5 Digitale overheidsdiensten	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2018	15	57,9	63,0	57,5
DESI 2017	15	52,3	60,2	53,7

	België				EU
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	waarde	plaats	waarde	plaats	Waarde
5a1 Gebruikers van e-overheid % internetgebruikers die formulieren indienen	50 %	↑ 19	48 %	21	58 %
	2017		2016		2017
5a2 Vooraf ingevulde formulieren Score (0 tot 100)	68	↑ 12	59	11	53
	2017		2016		2017
5a3 Voltooiing van diensten via internet Score (0 tot 100)	84	→ 16	84	14	84
	2017		2016		2017
5a4 Digitale openbare diensten voor ondernemingen Score (0 tot 100) — binnenlandse en grensoverschrijdende	81	↑ 20	79	19	83
	2017		2016		2017
5a5 Open Data % van de maximumscore	68 %	↑ 19	48 %	21	73 %
	2017		2016		2017
5b1 e-Gezondheidsdiensten % bevolking	21 %	11	n.b.		18 %
	2017				

Inzake digitale overheidsdiensten laat België een verdeeld beeld zien en was de vooruitgang ten opzichte van voorgaande jaren geringer. Er zijn goede resultaten wat betreft vooraf ingevulde formulieren en e-gezondheidsdiensten, maar andere aspecten zijn voor verbetering vatbaar. De federale structuur van België zorgt voor specifieke uitdagingen om coherente e-overheidsdiensten over het hele land aan te bieden. Verschillende, niet altijd interoperabele systemen kunnen aanleiding geven tot frictieverliezen. In bepaalde sectoren, zoals justitie, wordt het potentieel van digitale technologie nog niet ten volle benut.

Het gevolg daarvan is dat België in vergelijking met zijn concurrenten de mogelijkheden van digitale openbare diensten momenteel nog onvoldoende aanspreekt. Met een aantal initiatieven wordt getracht hier iets aan te doen. De federale overheid richtte het DG Digitale Transformatie¹⁵ op, dat vorig jaar operationeel is geworden en een aantal nieuwe diensten heeft geïntroduceerd. Zo is het nu bijvoorbeeld mogelijk om met de "Itsme"-app¹⁶ via een smartphone in te loggen op bepaalde digitale openbare diensten.

De Belgische federale overheid monitort en rapporteert op transparante wijze over de vorderingen en de geraamde kostenbesparingen op dit gebied¹⁷.

¹⁵ <https://dt.bosa.be/en>

¹⁶ <http://digitalbelgium.be/veilige-mobiele-identificatie-voor-online-diensten-van-de-overheid-dankzij-itsme/>

¹⁷ <http://digitaldashboard.belgium.be/>

Op het vlak van justitie, blijven gebreken inzake de betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en eenvormigheid van justitiële gegevens en vertragingen in de werkzaamheden om de kwaliteit van het gerechtelijke stelsel te verbeteren zorgwekkend. De uitrol van initiatieven om bepaalde gerechtelijke diensten voor alle rechtbanken te digitaliseren, vordert traag.

België presteert betrekkelijk goed op het gebied van digitale gezondheidsdiensten. Elektronische voorschriften zijn algemeen verspreid en zullen (op enkele uitzonderingen na) verplicht worden vanaf 1 juni 2018. Diverse spelers hebben onlangs ook “Health Tech Belgium”¹⁸ gelanceerd, een initiatief om van België een gidsland inzake innovatie op het vlak van gezondheidstechnologie te maken.

---

¹⁸ <https://www.agoria.be/en/Launch-of-HealthTech-Belgium-Let-s-make-Belgium-THE-world-s-test-country-for-Health-Tech-innovation>